

Електронне наукове фахове видання "Державне управління: удосконалення та розвиток" включено до переліку наукових фахових видань України з питань державного управління (Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.11.2014 № 1279)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

№ 11, 2013

[Назад](#)[Головна](#)

УДК 351

Е. Я. Вайсман,

Здобувач Національного університету водного господарства та природокористування

СУТНІСТЬ І ПРИНЦИПИ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ

E. Y. Weisman,

Competitor National University of Water Management and Nature

THE ESSENCE AND PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION MECHANISMS OF DEVELOPMENT OF INVESTMENT POTENTIAL OF THE REGION

Узагальнено теоретичні розробки вітчизняних науковців щодо сутності механізмів державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів. Представлено трактування поняття „механізми державного управління розвитком інвестиційного потенціалу”. Удосконалено класифікацію принципів державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів, які враховують таку їх сукупність: формування цілісного інвестопровідного механізму; випереджальний розвиток інфраструктури інвестиційного процесу; створення системи інвестиційного моніторингу; формування фінансово-інформаційної бази єдиного бюджету розвитку у складі регіонального бюджету як передумови якісно нового інвестиційного інституту; формування бюджету регіонального розвитку; створення умов для формування особливої економічної зони.

Summarizes the theoretical development of domestic scientists about the nature of the machinery of government development investment potential of regions. Submitted interpretation of concept "governance mechanisms development of investment potential." Improved classification principles of public administration development of investment potential of the regions, taking into account a set of them: a holistic investoprovodny mechanism; advanced development of infrastructure investment process, the creation of a system for monitoring the investment, the formation of financial information base unified development budget as part of the regional budget as a prerequisite for a qualitatively new investment institution; budgeting of municipal development, creating conditions for the formation of a special economic zone.

Ключові слова: Державне управління, інвестиції, інвестиційна політика, механізми.

Keywords: Public administration, investments, investment policies, mechanisms.

I. Вступ

Протягом кількох десятиліть роль регіону як суб'єкта ринкової конкуренції недооцінювалася. Особливо це проявлялося на рівні держави, і в цьому зв'язку регіон не розглядався як самостійний економічний агент і суб'єкт національної економічної системи, здатний виступати учасником соціально-економічних відносин.

У свою чергу, в сучасних умовах регіони є самостійними економічними агентами і виступають як суб'єкти конкуренції, що діють на різних ринках. Поведінка їх зумовлено потенціалом, яким вони володіють. І залежно від ефективності цього використання вони володіють різною здатністю відкривати, використовувати і утримувати конкурентні переваги. У зв'язку з цим діяльність з підвищення привабливості регіональних умов для інвесторів є пріоритетним завданням влади та підприємців.

II. Постановка завдання

Дослідження інвестиційної діяльності, як об'єкта управління з метою формування механізму державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів вимагає чіткого визначення категоріального апарату цієї сфери діяльності.

В роботі ставиться завдання узагальнити теоретичні розробки вітчизняних науковців щодо сутності механізмів державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів. Представити трактування поняття „механізми державного управління розвитком інвестиційного потенціалу”. Удосконалити класифікацію принципів державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів.

III. Результати

Для з'ясування сутності інвестиційного потенціалу в першу чергу з'ясуємо зміст таких понять як потенціал та інвестиції. За звичай потенціал визначається як сукупність наявних засобів і можливостей діяльності в будь-якій сфері. Термін «потенціал» визначає як наявні в економічному суб'єкта ресурси, їх оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети. Інвестиції розглядаються як «довготермінові вкладення капіталу в різні сфери та галузі господарства всередині країни та за її межами з метою привласнення прибутку.

Отже, категорія «інвестиційний потенціал» відбиває ступінь можливості вкладення коштів в активи тривалого користування, включаючи вкладення в цінні папери, з метою одержання прибутку чи інших економічних та соціальних результатів.

При цьому більше увага приділяється дослідженню поняття «інвестиційна привабливість» на відміну від поняття «інвестиційний потенціал», методів та критеріїв його оцінки, які не знаходять в ній належного відображення, оскільки увага науковців здебільшого спрямовується у бік економічного, виробничого, інноваційного потенціалів тощо.

В сучасній науковій літературі відсутнє однозначне визначення поняття «інвестиційний потенціал». Подвійна природа інвестиційного потенціалу як можливості і виділяти, і освоювати інвестиційні ресурси породжує різноманіття його визначень.

Сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, які знаходяться у взаємозв'язку, що можуть за певних діючих внутрішніх та зовнішніх чинників інвестиційного середовища бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства [2].

Інвестиційний потенціал регіону, у розумінні Ткачука В. Р. – це максимальні можливості регіону щодо раціонального залучення та використання інвестиційних ресурсів з врахуванням природно-геополітичних та соціально-економічних передумов здійснення інвестиційної діяльності з метою досягнення сталого розвитку регіону [5].

На наш погляд, інвестиційний потенціал – це сукупність об'єктивних економічних, соціальних та природно-географічних властивостей та ресурсів регіону, що мають високу значимість для залучення того чи іншого об'єкта інвестицій в регіон та сприяють отриманню максимального ефекту.

Інвестиційний потенціал регіону – це сукупність потенціальних інвестиційних ресурсів території, яка здатна в певних (сприятливих) умовах перетворитися з потенційного інвестиційного попиту в реальний інвестиційний попит, що забезпечує відтворення капіталу та отримання максимального результату в просторі регіону. Інвестиційний потенціал являє собою не просту, а певним чином упорядковану сукупність потенційних інвестиційних ресурсів, локалізованих на території та дозволяють добитися ефекту синергізму при їх використанні.

Вагомим умовою раціональної перебудови національної економіки, ефективної системної трансформації економіки є підвищення інвестиційної привабливості регіонів. Основним засобом розвитку інвестиційного потенціалу, поліпшення інвестиційного клімату є проведення збалансованої та послідовної регіональної економічної політики.

Сутність державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіону, на погляд Латиніна М.А., полягає у виконанні різноманітних функцій органів державної влади для науково обгрунтованого впливу на інвестиційний процес, основними з яких можуть бути аналіз, планування, організація, мотивація та контроль [3].

Як відмічає Сілюкова С.М., головною метою державного регулювання розвитку інвестиційного потенціалу регіону є активізація інвестиційних процесів в економіці України, формування сприятливого інвестиційного клімату, найбільш широкого залучення вітчизняних та іноземних інвестиційних ресурсів у розвиток економіки, соціальної сфери та науки регіону. Але інвестиційний процес в Україні сьогодні демонструє існування міжрегіональної асиметрії в територіальному та галузевому розподілі інвестиційних ресурсів, незначні та нерівномірні обсяги залучення капіталовкладень [4].

Домінуючою складовою державного регулювання є механізми, за допомогою яких складна, динамічна, відкрита, імовірна економіко-управлінська система ефективно діє.

Вольська О.М. механізми державного регулювання інвестиційним процесом розглядає як підсистему, що одночасно функціонує на трьох рівнях: макроекономічному (механізми, що визначаються загальнодержавним комплексом заходів бюджетно-податкової політики); мезоекономічному (механізми координації дій суб'єктів інвестиційного процесу на регіональному рівні); мікроекономічному (механізми впливу на окремі складові інвестицій і функціонування інвестиційних проектів). Результатом функціонування зазначеної підсистеми – є управлінські рішення, які приймаються органами державного управління різних рівнів, що спрямовані на активізацію інвестиційного процесу, успішне залучення і раціональне використання інвестицій, підвищення їх економічної і соціальної ефективності [1].

Також автор зазначає, що особливе значення для країни в цілому має функціонування зазначених механізмів на регіональному рівні, бо саме тут відбувається безпосередньо регулюючий вплив з боку держави на взаємовідносини суб'єктів інвестиційної діяльності. У зв'язку з цим, під державним регулюванням інвестиційного процесу на регіональному рівні, автор, розуміє систему економічних, адміністративних і нормативно-правових заходів, що реалізуються органами державної влади з метою залучення і раціонального використання інвестиційних ресурсів у регіоні, забезпечення збалансованого розвитку та адаптації системи регіональних ринків [1].

Отже, під механізмами державного управління розвитком інвестиційного потенціалу, на наш погляд, слід розуміти сукупність форм, методів та інструментів, за допомогою яких державні та регіональні органи влади і управління залучають та ефективно використовують інвестиційні ресурси для вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіону та поліпшення якості життя його населення.

Згідно з Концепцією регулювання інвестиційної діяльності в основу державного регулювання інвестиційної діяльності покладено такі принципи.

- 1) послідовної децентралізації інвестиційного процесу;
- 2) збільшення частки внутрішніх (власних) коштів суб'єктів господарювання у фінансуванні інвестиційних проектів;
- 3) перенесення центру ваги з безповоротного бюджетного фінансування у виробничій сфері на кредитування;
- 4) виділення бюджетних коштів переважно для реалізації державних пріоритетів, програм (проектів), спрямованих на здійснення структурної перебудови економіки, за адресним принципом;
- 5) фінансування об'єктів, будівництво яких знову розпочинається за рахунок бюджетних коштів, як правило, на конкурсній основі.

Положення Концепції мають враховуватися державними органами управління під час формування щорічних державних програм економічного і соціального розвитку України, розроблення та вдосконалення нормативних актів з питань інвестиційної діяльності.

На наш погляд, домогтися ефективного державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів можливо, дотримуючись ряд принципів:

1. Формування цілісного інвестопровідного механізму. Метою його створення мають стати необхідність залучення потенційних інвесторів та здатність використання ефективних сучасних форм реалізації інвестиційних проектів.
2. Випереджальний розвиток інфраструктури інвестиційного процесу. Одним з першочергових заходів є створення єдиної системи інститутів інвестопровідної мережі. У складі цієї системи необхідно виділити банківські установи, страхові компанії, лізингові організації, фондовий ринок, наукові інститути тощо, здатних впливати на інвестиційний процес кожен зі своєї сторони.
3. Створення системи інвестиційного моніторингу. Розвиток інвестиційного процесу стримує відсутність інформації про перспективні інвестиційні проекти та про інвесторів. Тому метою створення системи інвестиційного моніторингу є проведення безперервного спостереження за фактичним станом справ в інвестиційній сфері та аналізу змін, що відбуваються в ній.
4. Формування єдиного бюджету розвитку у складі регіонального бюджету. Йдеться про поступове формування особливого інституту, першим кроком тут виступає створення єдиної фінансово-інформаційної бази. Бюджет розвитку повинен використовуватися для кредитування, інвестування та гарантійного забезпечення інвестиційних проектів на умовах і в порядку, встановленому регіональним законодавством. Використання коштів бюджету розвитку на фінансування інвестиційних проектів має здійснюватися виключно на конкурсній основі на умовах повернення, платності та терміновості.
5. Формування бюджетів регіонального розвитку. Розвиток інвестиційного процесу має здійснювати і на рівні регіону, але бюджетна забезпеченість залишається низька через недостатність коштів в державі. Створення фонду регіонального розвитку у складі бюджету розвитку має стати в першу чергу механізмом вирівнювання рівня соціально-економічної забезпеченості регіонів.

Для найбільш повного використання бюджетних ресурсів важливим моментом у формуванні витрат фонду повинна бути відкрита конкуренція інвестиційних проектів, що претендують на фінансування з регіонального бюджету, а в основі лежати відкритий конкурс з жорсткими вимогами і затвердженими критеріями, що сприяє значному зростанню якості фінансуються інвестиційних проектів.

6. Створення умов для формування особливої економічної зони. Створення особливих економічних зон має забезпечити додаткове залучення як іноземних, так і вітчизняних інвестицій в обробній секторі промисловості; стимулювання розвитку регіонів, сприяння у вирішенні проблем вирівнювання рівня їх економічного розвитку; розвиток високотехнологічних галузей промисловості та сфери послуг; сприяння переведенню національної економіки на інноваційний шлях розвитку; створення нових висококваліфікованих робочих місць тощо.

Державне регулювання розвитку інвестиційного потенціалу регіонів повинно забезпечити узгодження інтересів держави, регіонів та інвесторів з врахуванням існуючої співвідношення пропозицій та попиту на світовому ринку капіталів і реальних можливостей держави створити сприятливі умови реалізації інвестиційного потенціалу регіонів.

IV. Висновки

1. Для ефективного державного управління розвитком інвестиційного потенціалу регіонів необхідно, дотримуючись ряд принципів, а саме: формування цілісного інвестопровідного механізму; випереджальний розвиток інфраструктури інвестиційного процесу; створення системи інвестиційного моніторингу; формування фінансово-інформаційної бази єдиного бюджету розвитку у складі регіонального бюджету як передумови якісно нового інвестиційного інституту; формування бюджету регіонального розвитку; створення умов для формування особливої економічної зони.

2. Під механізмами державного управління розвитком інвестиційного потенціалу, слід розуміти сукупність форм, методів та інструментів, за допомогою яких державні та регіональні органи влади і управління залучають та ефективно використовують інвестиційні ресурси для вирішення проблем соціально-економічного розвитку регіону та поліпшення якості життя його населення.

Література

1. Вольська О.М. Теоретичні аспекти формування дієвого механізму державного регулювання інвестиційного процесу в регіоні / О.М. Вольська [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.kpi.ua/files/files/11_kpi_2008.pdf.
2. Ворсовський О.Л. Інвестиційні ресурси як основний елемент фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – № 16. – С. 8-11.

3. Латинін М.А. Розвиток інвестиційного потенціалу регіону як об'єкт державного управління / М.А. Латинін // Електронна бібліотека юридичної літератури [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3094/%CB>.
4. Сілюкова С.М. Розвиток інвестиційного потенціалу регіону як об'єкт державного регулювання / С.М.Сілюкова // Держава і ринок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/3/05.pdf>.
5. Ткачук В.Р. Організаційний механізм формування та нарощування інвестиційного потенціалу регіону: Автореф. дис. к-та екон. наук: 08.00.05 / Полтавський національний технічний університет. – Полтава, 2008. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"